46ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 581 Կ. ՊՈԼԻՍ — ՄԱՐՏ 20/2 ԱՊՐԻԼ 1903 — ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ — 1321 ՄՈՒՇԱՐԻԷՄ 4 — 20 ՄԱՐՏ 319

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաւ Ալի Քառաբէթ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یوی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوحانس فرید
اداره‌نامه : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	90 ղրշ.	50 ղրշ.
Դուռաներու համար	108 »	60 »
Դրսաւորմանի համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔԻՆ ԴԷՄ

Եկեղեցին բեմը դրուած ժամագիրքը չը պասկցուի, ուր քահանաներ, սարկաւագներ և դպիրներ աղօթք, քարոզ և փոխ կը կարդան։

Այս աղօթագիրքը այն գիրքն է զոր գրաւոնական կը ծանանաւանացեալներուն։ և զոր այս վերջինները, առ հասարակ այլ թէ կրնն, կը կարդան եկեղեցիին մէջ, պատարագի առեն, դպիրներուն, ժողովուրդի փոխանորդներուն երգած՝ քահանային աղօթքն և սարկաւագին քարոզած ժամանակները։

Մեր եկեղեցւոյն վերջընկալ սովորութիւններուն կարգը պէտք է դասել նաև այն սովորութիւնը որ չատ հին թէ ականներու չվերաբերիր. անոր նորութիւն մը ըլլալուն իբր ապացոյց կրնայ նկատուիլ մեր եկեղեցական արարողութիւններուն դասակարգութիւնը։

Այդ դասակարգութիւնը կամ կարգացոյցը այնպէս մը պատրաստուած է որ եկեղեցիի ամեն անուն, աշխարհական թէ կղեր, իրենց պատասանելիք ուրոյն աղօթքն ունին հոն։

Հայ. Եկեղեցին իր սկզբնաւորութեանը մէջ չատ պարզ էր հոն քահանային աղօթքներն ալ փոխն ի փոխ արարողութեան կը մասնակցէր հաւատացեալց բաժնութիւնը. այն ատենները երգեցիկ խումբերու սովորութիւնը չիկար, և կարգ մը չփոթութիւններու տեղի չտալու համար, մեր եկեղեցական հայրերը սահմաններ են սարկաւագութեան պաշտօնը, որ սեղանին վրայէն հրահանգներ կուտայ ժամերգներուն, ծնրադրելու, փառաբանելու, աղօթելու, սեղանին մօտենալու կամ եկեղեցիէն մեկնելու և այլն։

Ժողովուրդին արարողութեանց մասնակցելու այս դրութիւնն է որ ետքը վերածուած է դպրութեան, ժողովուրդին զաւակներուն՝ իրենց հօրն ու եղբօրը տեղը երգելու ու աղօթելու սովորութեան, քանի որ բազմութեան միահամուռ երգեցողութիւնը աղմուկի և խառնակութեանց տեղի կուտար։

Հետեւաբար մեր եկեղեցական առանդութիւնները կը տրամադրեն լրին հետեւիլ դպիրներու ընթացքին, անոնց հետ ծնրադրել, անոնց երգերը երգել և աղօթքները ընել, և ոչ թէ ինքներն ըսել ինչ որ ներսէն կը բղխի, կամ կարդալ ինչ որ ուրէ իրենց պէս մարդ դասակարգած է գիրքի մէջ։

Ըսինք թէ այդ սովորութիւնը չատ հին չէ, աւելի ճշմարիտը ըսելով, չատ գաղափարէն ծնունդ առած է անիկա բացարձակապէս, և որ աւելին է, աղօթքի չհասկցիրներուն։

Այդ սովորութեան ծագման մասին հեղինակներու աննպատակ այս տեսակ գաղափար մը չպիտի կազմէինք եթէ չգտնէ և նուիրականութեան ու հաւատքի մաս չկազմէ։ Ասով գոնէ ապագային կրօնական վէճի առարկայ եղող նիւթերէն հատ մը այնպէս իսկ պակսած կ'ըլլայ։

ՍՈՒՐԻԷՆ-ՍԻՐԱՔ

Ծ. ԽՄԲ.— Յօդուածագիրը իր այս խինա վճիռին և արմատաքի դատումին մէջ անշուշտ քիչ մը ներողամտութեամբ պիտի վերաբերուի այն քնքուշ տիկիններուն ու օրիորդներուն հանդէպ, որոնք աղօթագիրքը իբր... աղօթագիրք չէ՝ որ եկեղեցի կը տանին, այլ իբր լիւքսի առարկայ մը, ցուցադրուելու համար, ինչպէս ադամանդեայ օղ մը ականջի նուրբ բլթակներուն վրայ, ոսկեհուռ ապարանջան մը կամ ծղէներու շուրջ, վարսակալ մը սեւ մազերու յորձանքի մը կատարը... և պերճ աղօթագիրք մը արուեստագիտօրէն կերտուած ճկուն մասներու մէջտեղ...

Ինչպէս ամէն զարդարանք, նոյնպէս ալ եկեղեցիին մէջ աղօթագիրք գործածելու սովորութիւնը, իր գոյութիւնը պիտի պահէ անխուսափելի կերպով, Բարիզի է՛ն կիրթ և նոյն իսկ է՛ն սկեպտիկ շրջանակներէն մինչև մեզի պէս աւելի կամ նուազ հետեւակ ու հաւատացեալ ընտանեկանութեան մը մէջ։

ՀԱՐՍՆՈՒԿ ԾԱՂԻՒՆԸ

(ՍԻՐԱՑԻՆ ԳԵՂՕՆ)

I.

Մայիսի ծիծղուն առաւ մրն էր։ Եւ արեւի պէս աղուոր աղջնակ մը ման կուգար պուրակին մէջ։

Ամբողջ ճերմակ հագուած և ապրշումի խպոպներուն վիժակները ուսերուն վրայ տարտղնած այդ աղջնակը ման կուգար պուրակին մէջ և ծաղիկները կը փետտէր։

Երանութեան ճառագայթ մը կը թրթռար թովիչ դէմքին վրայ, և առուշակ յոյզ մը կը պղպջար աւիւնատենդով տրոփուն իր լանջքին տակ։

Ու կ'երգէր...

II.

«Դեղեցի՛կ գամէլիաներ, սիրո՛ւն սմբուլներ, վառվռո՛ւն վարդեր, չո՛ւտ, մասներուս տակ եկէք։

«Վաղը պիտի ժպտի մեզ Հիմէնը. և մինչ Ան պիտի կարկառէ մեզ սիրոյ ղգլխիկ ծաղիկը, ե՛ս ալ ձեզմով յօրինած և հոգիս ցօղովը թրջուած փքունչիկը պիտի նուիրեմ սիրականիս, որուն արդէն նուիրած եմ սիրտս։

«Զնաշխարհի՛կ ծաղիկներ, չո՛ւտ, մասներուս տակ եկէք...»։

III.

Մօտակայ թփուտքը խշրտաց, ու

—Այո՛, դերասանուհի Միւսիս Ալֆօնսը նե՞ռն է արդեօք, հարցուց. և ստացած հաստատական պատասխանին վրայ ներս մտաւ։

Ալֆօնս գրասենեակի մը առջեւ նստած սեղան մը կը թղթատէր. Պետրոս զայն տեսնելուն պէս ցնցուեցաւ, դէմքի գեղեցկութեան, երիտասարդական աշխոյժի ու արտաքին հրապոյրի կողմէ, դերասանուհին կը գեղազանցէր զինք։ Երկվայրկեանի մը մէջ տակն ու վրայ եղաւ, սակայն յուզումը չմատնելու համար ինքզինք զսպելով թեթեւ մը բարեւեց Ալֆօնսը ու մաքուր գաղղիերէնով մը,

—Ներեցէ՛ք, պարո՛ն, ըսաւ, ձեր դրամատան Բարիզի ճիւղին ուանդ արուած գումար մը կարելի՞ է հոս փոխադրել ալ։

—Ինչո՞ւ չէ, պատասխանեց դերասանուհին, բնաւ չկասկածելով որ այնչափ խստութեամբ իրեն դէմ պայքար մղող հակառակորդն էր խօսակիցը։

Պետրոս Ալֆօնսը լաւ մը դիտելու և զայն մօտէն ուսումնասիրելու համար այս կեղծ գործողութիւնը մանրամասնելով,

—Արդեօք ներելի՞ է հարցնել թէ, ըսաւ, ինչ ձեւակերպութիւններ պէտք են ատանկ ձեռնարկի մը համար։

—Երկար բարակ ձեւակերպութեան հարկ չկայ, պատասխանեց Ալֆօնս, բաւական է որ դրամին տէրը նամակով մը դրամներուն Պոլիս փոխադրելը պահանջէ։

—Ներեցէ՛ք, կրկնեց Պետրոս, ժամանակ վատնելու համար նոր հարցումներ պարտադրելով, տոկոսը տարբերութիւն մը ունի՞ պանքային երկու ճիւղերուն միջեւ։ Այս առթիւ բաւական երկար քանակցութիւն մը տեղի ունեցաւ երկուքին մէջ, ուր Պետրոս հետզհետէ կ'աւելցնէր համարումը դերասանուհիին արժէքին նկատմամբ և նոյն համեմատութեամբ ալ կը պակսեցնէր յոյսը Օր. Շարամովը ձեռք անցընելու։ Երբ դրամատունէն մեկնեցաւ, բոլորովին կորսնցուցած էր ինքզինք Պետրոս. իբր յոյսի կռուան Ալֆօնսի ամուսնացած ըլլալը միայն մնացած էր, եթէ դերասանուհին ամուրի էր, ալ կասկած չկար որ Աննտի միջնորդութեամբ գործը եփած էր Օր. Շարամովի հետ որ իր քիթին կը խնդար պարզապէս։

Այս սրամտաւորով դէպ ի Բերա բարձրացաւ երիտասարդը, Ալֆօնսի ընտանեկան կեանքին վրայ ծանօթութիւններ քաղելու և դարձուածքով մը անոր ամուսնութիւնը արգիլելու համար։ Շատ դժուարութեան չէր կարօտ

երկաթ ուսանողներ և 9 մնայուն ուսուցիչներ ունեցող այս վարժարանին մէջ այլեւս ոչ մի օտարաբոյր տեսր կամ լրագիր չգտնուելուն համար, ուսուցչական մարմինը սիրով ու համբաւաբար կը գործէ, կանոնաւորապէս ունենալով իր ուսուցչական ժողովները և գործնական դասերը։

Դպրոցին վերին տեսչութիւնը և նիւթական մատակարարութիւնը ստանձնած կը վարէ Քաղաքա՛ցիի միացեալ թաղականութիւնը, որ բաղկացած է հետեւեալ ծանօթ ու պատուաւոր անձնաւորութիւններէն, Տեարք Վ. էֆ. Յովակիմեան, Ա. էֆ. Տէր Մարգսեան։ Մ. Գ. էֆ. Վարդապետեան, (*) Ա. էֆ. Գալճեան, Պ. էֆ. Տէր Պողոսեան և Մ. Տ. էֆ. Ղազարեան, որոնք ազգ. այս երկսեռ դպրոցաց հոգատարութեան և նիւթական մատակարարութեան մէջ պակաս մը չը թողու համար կարելին ի գործ կը դնեն խղճմտաբար, և որոնց անխոնջ ջանքով, գրեթէ ըստ բաւականի հարթուած ու վերցուած են այն արգելքները, որոնք մէկ երկու տարի առաջ պատճառ կը դառնային ուսուցչաց թոշակներու անկանոն վճարմանց։

Առաւել յաջողութիւն ու յարատեւութիւն կը մաղթենք իրենց։

Թէ Այգեստանի և թէ Բաղաքամէջի մէջ մանկանց տիրիւ ծաղկեփաթը բաւական տարածուն ընթացք մը ունենալ սկսած է, սակայն իր յառաջադիմութեան համեմատութեամբ տարած զոհերը մեծաթիւ չեն բարեբաղտաբար։

Առողջապահական միջազգային բժիշկ. Տօքթէր Ֆէ՛էրը, որ խղճմտամիտ և բան բաւականին հմուտ բժիշկ մրն է, բաւական օգտակար դեր մը ունի հիւանդներուն նկատմամբ։ Կ'ապասենք իր ազնուութենէն, որ իբր ոչ չահամոյ բժիշկ մը, իր հմտութեանը ու մարդասիրութեանը դիմող անկարող հիւանդները չը մերժէ ընաւ, սփոփելով զանոնք և առիթ տալով օրենքու զինք։

* * * Տ. Արսէն Ծ. վրդպ. Գէորգեանը, որ այժմ թողած է Պաղդատի փոխանորդութեան պաշտօնը, բաւականին ճարտարախօս լեզու մը, և քարոզչի լաւ ձիրք ունենալով՝ չատ օգտակար պիտի կրնայ ըլլալ, եթէ Այգեստանի և Քաղաքամէջի եկեղեցիներուն մէջ քարոզչական պաշտօնով խօսելու զրկուի։ Կ'ապասենք որ արժանաւոր վարձատրութիւն մը ըլլայ իրեն հաւաքական ուժով, և կամ մասնաւոր աղբիւրէ մը։ Այս առաջարկը վիճակիս Պատ. հոգեւոր ժողովին ուշադրութեան կը յանձնենք։

* * * Բաղաքացի ազգայիններէն ոմանք, Այգեստանցիներէն օրինակելով մասնիր են յատուկ թատերարան մը բերել ու դերասանական խումբ մը կազմելով ներկայացումներ տալ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Վան 22 Փետր. 1903

(*) Մէկ անդամը այժմու Բաղաքական ժողովին։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 96

Կնաոոս Հանգոյց Մը

ՎԷՊ

Տեղական-ընտանեկան կեանքէ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Է.

Աննա տեսնելով որ իր գործադրած միջոցներուն կարեւորութիւնը կը գնահատուի դերասանուհիին կողմէ, աւելի եւս քաջալերուելով, սկսաւ մտերմօրէն խորհրդակցիլ անոր հետ, Պետրոսին թեկնածութիւնը անյաջողութեան մատնելու համար։ Ալ իրր խլավուզ՝ մինակ վարձքի համար չէր աշխատեր, աւելի բուռն զգացում մը, Պետրոսէն վրէժ լուծելու ծարաւը գրգռած էր զայրոյթը և հիմա այն տեսակէտով էր որ նոր նոր ծրագիրներ կը յղանար Օր. Շարամովը անոր ձեռքէն կորզելու համար։ Ալֆօնսէն աւելի ինքն էր որ միաք կը յղանէր, ախ եթէ յաջողէր գործը գլուխ հանելու դերասանուհիին հետ ամուսնացնել Մելինէն, այն ատեն քիչ հաճոյք չէր որ պիտի զգար, Պետրոսի քիթին խնդալով։

Պէնլի Ուսկուկ լուռ մնալու դատապարտուած էր իր օգնականին ներկայութեանը, որ չարունակ այրած սիրտով կը խօսէր, աւելի եւս գրգռելով ու գործին մէջ առաջ մղելով Ալֆօնսը։

Երկար խորհրդակցութենէ մը ետք, անհրաժեշտ ծախքերու համար դերասանուհին հինգ ոսկի եւս տուաւ երկու կիներուն ու զանոնք ճամբու դնելէ ետք, սկսաւ պահ մը խորհիլ իր ընթացքին վրայ թէ, արդեօք աղէկ բան մը կ'ընէր այս երկու խեղճ կիներուն եաւէն իյնալով. բայց օրավհետեւ ինքն ամէն պարագայի մէջ հարուստ աղջկան մը հետամուտ էր և Աննա ալ ամենէն յարմար միջնորդը կը թուէր, որոշեց հետապնդել օր. Շարամովի, քանի որ բան մը պիտի չկորսնցնէր, մէկ քանի ոսկիէն զատ։

Ը.

Պետրոս կատղած վագրի նման դուրս խոյացած էր Օթել տ'Անկլթէռէն, չկրնալով զայրոյթը զսպել սպառնալիքներ ընելով։

—Այդ, դերասանուհի Միւսիս Ալֆօնսը նե՞ռն է արդեօք, հարցուց. և ստացած հաստատական պատասխանին վրայ ներս մտաւ։

Ալֆօնս գրասենեակի մը առջեւ նստած սեղան մը կը թղթատէր. Պետրոս զայն տեսնելուն պէս ցնցուեցաւ, դէմքի գեղեցկութեան, երիտասարդական աշխոյժի ու արտաքին հրապոյրի կողմէ, դերասանուհին կը գեղազանցէր զինք։ Երկվայրկեանի մը մէջ տակն ու վրայ եղաւ, սակայն յուզումը չմատնելու համար ինքզինք զսպելով թեթեւ մը բարեւեց Ալֆօնսը ու մաքուր գաղղիերէնով մը,

—Ներեցէ՛ք, պարո՛ն, ըսաւ, ձեր դրամատան Բարիզի ճիւղին ուանդ արուած գումար մը կարելի՞ է հոս փոխադրել ալ։

—Ինչո՞ւ չէ, պատասխանեց դերասանուհին, բնաւ չկասկածելով որ այնչափ խստութեամբ իրեն դէմ պայքար մղող հակառակորդն էր խօսակիցը։

Պետրոս Ալֆօնսը լաւ մը դիտելու և զայն մօտէն ուսումնասիրելու համար այս կեղծ գործողութիւնը մանրամասնելով,

—Արդեօք ներելի՞ է հարցնել թէ, ըսաւ, ինչ ձեւակերպութիւններ պէտք են ատանկ ձեռնարկի մը համար։

—Երկար բարակ ձեւակերպութեան հարկ չկայ, պատասխանեց Ալֆօնս, բաւական է որ դրամին տէրը նամակով մը դրամներուն Պոլիս փոխադրելը պահանջէ։

—Ներեցէ՛ք, կրկնեց Պետրոս, ժամանակ վատնելու համար նոր հարցումներ պարտադրելով, տոկոսը տարբերութիւն մը ունի՞ պանքային երկու ճիւղերուն միջեւ։ Այս առթիւ բաւական երկար քանակցութիւն մը տեղի ունեցաւ երկուքին մէջ, ուր Պետրոս հետզհետէ կ'աւելցնէր համարումը դերասանուհիին արժէքին նկատմամբ և նոյն համեմատութեամբ ալ կը պակսեցնէր յոյսը Օր. Շարամովը ձեռք անցընելու։ Երբ դրամատունէն մեկնեցաւ, բոլորովին կորսնցուցած էր ինքզինք Պետրոս. իբր յոյսի կռուան Ալֆօնսի ամուսնացած ըլլալը միայն մնացած էր, եթէ դերասանուհին ամուրի էր, ալ կասկած չկար որ Աննտի միջնորդութեամբ գործը եփած էր Օր. Շարամովի հետ որ իր քիթին կը խնդար պարզապէս։

Այս սրամտաւորով դէպ ի Բերա բարձրացաւ երիտասարդը, Ալֆօնսի ընտանեկան կեանքին վրայ ծանօթութիւններ քաղելու և դարձուածքով մը անոր ամուսնութիւնը արգիլելու համար։ Շատ դժուարութեան չէր կարօտ

տեր այնչափ պարզ ծանօթութիւն մը ձեռք բերելը, Բերայի մէջ որոցած մէկ քանի խանութպաններէ մանրամասն կերպով հասկցաւ ամէն պարագաները Ալֆօնսի կեանքին, որուն ամուսնոյն ըլլալը հասկնալով, կատարելապէս համոզուեցաւ այլեւս Մելինէի հարստութիւնը ձեռքէ փախցուցած ըլլալուն։

Այսչափ ծանր ու անակնկալ հարուածի մը բնաւ չէր սպասեր Պետրոս, որ միլիոնատէր աղջկան սանձը ձեռք անցուցած կարծելով անհոգ ու անխրոխ՝ ապագայ հարստութեանը վրայ կ'երազէր։ Ինչ ընէր հիմայ, ինչպէս դիմադրէր այս կործանարար հարուածին, ուզղակի մրցում երազել անխելքութիւն էր, Մելինէ բնականաբար նախապատուութիւն պիտի տար Ալֆօնսի, քանի որ դեղեցիկ, զարգացած երիտասարդ մը ըլլալէ զատ, պանքայի դերասանուհիութեան հրապուրիչ տիտղոս ալ ունէր։ Առանկ գերազանցութիւններով օժտուած մրցակիցի մը հետ չափուելու չափ կարողութիւն չունէր ինք, որ բացի անունէ, դիրքէ, որոշ գործ մրն ալ չունէր և օրն ի բուն դեղերելով Բերայի մէջ, արդուկողին հացավը կ'ապրէր։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ.—Պերլինէ հեռաւեալ նոր մանրամասնութիւնները կը հեռագրեն գերման կայսրուհիին արկածին առթիւ.—«Զիրվ ճամբորդութեան մը միջոցին զոր Վիլհէլմ կայսր, կայսրուհին և իրենց երրորդ որդին Առտալբերդ իշխան իրենց հետեւորդներուն ընկերակցութեամբ կ'ընէին այս առաւօտ (մարտ 27) Կրունվալտի մէջ Պերլինի մօտ. կայսրուհին հեծած ձին ծառի մը արմատին զարկաւ և Ն. Վեհափառութիւնը վար ինկաւ. ձախ թեւին վրայ։ Կայսրուհին նախ և առաջ վերքին վրայ անհանգիստ չեղաւ, բայց տեսնուեցաւ որ դաստակէն քիչ մը վեր բազկոսկրը կոտրած էր։ Արկածը տեղի ունեցաւ Սառնպուխրի մօտ, սիրուն դիրք մը հավէլ գեղեցկին մօտ։ Սառնպուխրդ շատ հեռի չէ արքայական որսի տաղաւարէն, որ կը գտնուի Կրունվալտի մէջ որ ծանօթ է Եակտչօռ (Որսի Դղեակ) անունով։ Կայսրը, որ Առտալբերդ իշխանին պէս, անմիջապէս իր ձիէն վար ցատկեց կայսրուհիին օգնութեան հասնելու համար, իր թիկնապահներէն մին՝ գնդապետ ֆոն Լէօվէնֆէլտը զրկեց հեռաձայնով բժիշկներ կանչելու Պերլինէն։ Բարեբաղդաբար պալատական կառքեր կը սպասէին Եակտչէօսի մէջ, և կայսրուհին անոնցմէ մէկուն միջոցաւ որսի տաղաւարը տարուեցաւ։ Նոցին Վեհափառութեանց սովորական բժիշկները և վիրաբոյժները, զօրավար Տր. ֆոն Լայթօլտ, Տր. Ցունքքը և Տր. Իլպերի, ինչպէս նաև Տր. ֆոն Լէյտնը օդոմպիլով Պերլինէն հասան եկան։ Անմիջապէս կապեցին թեւին կոտրուածքը կատարեալ յաջողութեամբ։ Կայսրուհին որ մեծ քաջութիւն ցոյց տուած էր, կրցաւ ճաշել և կայսերական պարագաներուն հետ և կէս օրէ վերջ կայսեր հետ կառքով Պերլին դառնալ։ Վերջին ժամուն կը յայտարարուի թէ կայսրուհիին վիճակը բոլորովին գոհացուցիչ է։ Արկածին լուրը, որ իրիկուան դէմ տարածուեցաւ ամէն կողմ, անկեղծ ցաւակցութիւն առաջ բերաւ բոլոր շրջանակներուն մէջ, և բազմաթիւ անձեր պատեցաւ տեղեկութիւն առնելու։ Այս առթիւ աւելորդ չէ ըսել թէ կայսրուհին մեծ բարերարուհին է աղքատներուն ու հիւանդներուն և մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելէ Պերլինի մէջ, ինչպէս բոլանդակ Բրուսիոյ և գերման կայսրութեան մէջ։»

* * Առաջին անգամը չէ որ Վիքթորիա-Աւկուստա կայսրուհին արկածի կ'ենթարկուի իր պատոյներուն և արշաւներուն միջոցին։ Քանի մը տարի առաջ երբ իր զաւակներուն հետ գիւղացիական գացած էր ուսարիական Դիրոլի կողմերը, ցատլի արկածի մը պատահեցաւ։ Լեռնոտ ճամբէ մը գացած ատեն ոտքը սահեցաւ թաց տախտակի մը վրայ, ճմլում ունեցաւ և քանի մը շաբաթ անշարժութեան դատապարտուեցաւ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱՏՈՐՄԸ.—Պալթիկի ռուսական նաւախումբը, տասնեմէկ զրահաւորներէ և եօթն թորպիլա-նաւերէ բաղկացած, Արեւելքի ջուրերը պիտի այցելէ, պիտի հանդիպի Իզմիր և Սելանիկ։

ՎԱՏԻԿԱՆ ԵՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Ֆրանսայի պապանոցական (կաթոլիկ և օրէնսական) կուսակցութեան պետերուն թախանձագին դիմումներուն, և նոյն իսկ քանի մը եպիսկոպոսներուն ազդեցութեամբ։ Պապը յայտարարեց թէ չի կրնար միջամտել կրօնային միաբանութիւններու խնդրին մէջ։ Ընդհակառակն կարդինալներուն մեծագոյն մասին զայրոյթը շատ մեծ է, և կ'ուզէին որ անմիջական ցոյց մը ըլլայ։ Բամբուլա կարդինալ կարդինալներու Ժողովին Ֆրանսայի կարդինալին հետ համախորհուրդ՝ ցոյցը յետաձգելուն կողմն է։ Պապը և իր արտաքին գործոց նախարար Բամբուլա կարդինալ կը վախնան որ, եթէ ծայրայեղութեան դիմեն, Ֆրանսայի մէջ կ'սկսի պայքարը Քանքորտան ջնջելու։ Վատիկանի հաշտարար կուսակցութիւնը ժամանակ չտիր կ'ուզէ մինչեւ Քօնպի դահլիճին անկումը, որ մօտալուտ կը կարծուի, երկու երեք ամիսէն։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Գարատաղի գահաժառանգ իշխանն ու իշխանուհին Ֆրանսա մեկնեցան։

ԿՈՒԻ ՓԻԼԻՊՈՒԼՈՒՆ ՄԷՋ.—Մանիլայէ կը հեռագրուի թէ Ամերիկացիք ցերուցան ըրին 200 Ֆիլիբինցիներ որոնց կը հրամայէր Սան Միկէլ զօրավարը։ Ամերիկացիք ունեցան 2 մեռեալ և 12 վիրաւոր, որոնցմէ մին բապայ։ Ֆիլիբինցիները ունեցան 45 սպանեալ որոցմէ մին զօրավար, որ կը կարծուի թէ Սան Միկէլ զօրավարն է։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Անցեալ ձմրան մէջ ամերիկեան նաւատորմին վերջին ռազմախօսքերուն առթիւ ծովակալ Տիւբի կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ Ֆոնիս Նորք Էրրլտի Թղթակցին։ Ծովակալը խանդավառութեամբ գովեցաւ կարդաց ամերիկեան նաւատորմին, որ, մէն մի մարտանաւ առանձինն առնելով, հաւատար է աշխարհի բոլոր նաւային ազգերուն մարտանաւերուն, եթէ ոչ գերազանց։ Իսկ ամերիկեան մարտանաւերուն շինութեան արժէքը, նշանառութեան ճշդութիւնը, նաւատաղներուն ռազմախորհի եղանակը միւսներէն գերազանց է, կ'ըսէ Տիւբի. աւելցնելով թէ Անդրիեան ծովու մէջ կատարուած ռազմախորհները դաս մը եղան Եւրոպայի, և գլխաւորաբար Գերմանիոյ։ Ուայինկդընի մէջ խորին ապաւորութիւն պատճառեց այս յայտարարութեան հրատարակութիւնը՝ մին պահուն երբ Ռուզվէլդ նախագահ մերժեց Գերմանիոյ հրաւէրը ամերիկեան նաւատորմը մը զրկելու Քիլ։ Կը կարծուի թէ գերման դեսպանը բացատրութիւններ պիտի պահանջէ։

ՉԻՆՈՒ ԳՈՐԾԵՐԸ.—Չինական պարտքը վճարելու պաշտօն ունեցող միջազգային տեղեկագիրներու մօտ գտնուած ամերիկեան պատուիրակը յանձնաժողովին ներկայացուց տեղեկագրի հաստատման դաշնագիրը, զոր ստորագրած են չինական կառավարութեան ներկայացուցիչները։ Դաշնագիրը կը յայտարարէ թէ Չինաստան Բեքինի Հաշտութեան 6րդ յօդուածին համաձայն յանձնառու կ'ըլլայ 32 միլիոն 939,055 դոլար (չինական արծաթ ֆր.) տուգանք վճարել։ Դաշնագրին կցուած է նոյն յօդուածին պատճէնը։ Որովհետեւ 6րդ յօդուածը կ'ըսէ թէ պարքը վճարելի է ոսկի դրամով կամ տարբերութիւնով, եթէ արծաթ վճարուի, ամերիկեան կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ միւս ազգաց Տէրութիւնները սխալ մեկնած են յօդուածը, անպատճառ ոսկեդրամով վճարում պահանջելով։ Հետեւաբար կը յուսացուի որ միւս Տէրութիւններն ալ ամերիկեան կառավարութեան պէս պիտի հաւանին արծաթ դրամ առնել, ոսկիի տարբերութիւնը ետուելով։

* * Չինու կայսրուհին Բեքին կանչեց չինացի մէկ զօրավարը որպէս զի բացատրութիւն տայ թէ ինչու չէ կրցած զսպել Բուանկիի ապստամբութիւնը, և հարկ եղած է Ֆրանսացի զօրքերուն դիմում ընել։

ԴՐԲՍԴՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.—Ինչպէս յայտնի է, գերման ջոկ վաճառականները, իրենց ամերիկացի ընկերակիցներուն օրինակէն քաջալերուելով, քանի մը տարիէ ի վեր սկսած էին իրենց ձեռքերուն մէջ մեծաքանակ ընել ժողովուրդին պէտքերուն հայթայթումը, որպէս զի փոքր վաճառականները փճանան և իրենք ապա սկսին սուղ ծախել, և արժեցնել իրենց դրամագլուխները։ Գերման Բայխսդակը անցեալները մասնաժողով մը անուանած էր իր անդամներէն և դուրսէն ալ ձեռնհաս անձերէ այս վիճակին վրայ խորհրդակցելու համար։ Մասնախումբը իր տեղեկագիրը տուաւ, ի մասնաւորի ածուխի Դրբսդին (Սէնտիքա) խնդրին վրայ։ Մասնախումբը կը յայտարարէ թէ վաճառականները պատասխանատու են ածուխի սուղնալուն 1900ին, ոչ թէ սէնտիքան, որ ընդհակառակն աշխատեցաւ կացութեան առաջքն առնել։ Ուստի մասնախումբը կը կարծէ թէ Դրբսդին հաստատութիւնը պետի նպաստաւոր ազդեցութիւն ըրած է հանքագործներուն վիճակին վրայ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԳՈՐԾԵՐԸ.—Կուատէմալայի Հանրապետութեան նախագահին տարեկան պատգամագիրը կը յայտարարէ նախ թէ Միացեալ Նահանգներուն և բոլոր եւրոպական երկիրներուն հետ բարեկամական յարաբերութիւնները պահուած են, և ապա կ'անցնի կեդր. Ամերիկայի կացութեան քննութեան։ Նախագահը կ'ըսէ թէ քանի մը դրացի Հանրապետութիւններ, կեդրոնական Ամերիկայի մէջ, դաշնակցութիւն մը կազմակերպեցին Կուատէմալայի օրինակն վարչութիւնը յեղաշրջելու և առանց օրինաւոր չարժառիթի կը պատրաստուին թէ՛ անիրաւ և թէ անօգուտ պատերազմ ընել։ Նախագահը կ'աւելցնէ թէ Կուատէմալայի բանակը պատրաստ է ամէն պատահականութեան և միջոցներ ձեռք առնուած են մերժելու խաղաղութիւնը վրդովելու համար եղած ոտէն փորձ։ Ելմտական կացութեան գալով, նախագահը կը յայտարարէ թէ հակառակ ծանր դժուարութիւններու կառավարութիւնը յաջողած է վճարել 14 միլիոն տոլար պարտք։ Նախագահը կը յուսայ թէ գոհացուցիչ կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ ի մտոյ կուատէմալայի միւս առնելիքներուն հետ։

ՋՕՐԱՎԱՐ ՄԱՔՏՈՆԱԼՏ.—Անձնասպան զօրավարին եղբայրը ամէն միջոց ձեռք առած էր որպէսզի յուզարկաւորութիւնը Բարիզի մէջ կատարուի, բայց ոչի տիկին Մաքտոնալտ և իր որդին միջամտելով և բացարձակ փափաք յայտնելով որ զօրավարը Սկովտիա թաղուի, յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ այդ երկրին մէջ, ուր զօրավարը ծնած է, և ուր իրեն համար ջերմ համակրանք կը տածեն։ Սկովտացիք երբեք չեն գիտեր անոր դէմ եղած ամբաստանութիւններուն բնութիւնը։ Արարողութիւնը հրապարակային ցոյցի մը հանգամանքը պիտի առնէ։ Այրի տիկինը և զօրավարին որդին Պատերազմական Պաշտօնարանը գացին իրենց որոշումը իմացնելու։

ԱԼՖՈՆՍՈ ԺԳ.Ի ՆՇԱՆՈՒՐԸ.—Կ'ըսուի թէ Սպանիոյ թագաւորը պիտի նշանուի եղեր իր ազգականուհիներէն Մարիա տէլ Բիլարի հետ, որ հիմա աստուերկու տարեկան է, և Բոզի Մարիա իշխանուհիին դուստրն է։

ՊԵԼԺԻԱ ԵՒ ՀՈԼԱՆԴԱ.—Պելժիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ խնդիր եղաւ մաքսային միութիւն հաստատել Պելժիոյ և Հոլանդայի միջեւ։ Արտաքին գործոց նախարարը մերժեց ո եւ է յանձնառութիւն այնպիսի խնդրի մը համար որ մանրակրկիտ քննութիւն կը պահանջէ։ Առեւտրական պայմանագրութիւններու վերանորոգելուն գալով, նախարարը ըսաւ թէ առժամեայ կարգադրութիւն մը արդէն եղած է Անգլիոյ հետ։ Բայց որովհետեւ միւս երկիրներուն հետ ալ բանակցութիւնները սկսած են, ուստի առ այժմ ուրիշ մանրամասնութիւններ չի կրնար տալ։

ԷՏՈՒԱՐԴ թագաւորին եղբայրը Քանոգի դուքսը և դքսուհին, որ Հնդկաստան գացած էին Ն. Վեհափառութեան ներկայացուցիչն ըլլալու Տէլհիի թագադրութեան հանդէսներուն, Լոնտոն դարձան։ Կալլէսի իշխանն ու իշխանուհին Վիգդորիա կայսրանին քարափին վրայ կ'սպասէին բարի գալուստ մաղթելու իրենց ազգականներուն։ Դուքսը Հնդկաստանէն բերած է փոքրիկ գառագեղ մը, որուն մէջ կան փիղ մը, վագր մը և քանի մը վայրի կենդանիներ։

ՔԱՐԱՔԱՍԷ կը հեռագրուի թէ Քանգանոյի գերման հիւպատոս Մ. Մօգկէր արկածով մեռաւ (Վենեցուէլա)։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Սպանիոյ ծովային նախարարը հրաման ըրաւ Քարտիգի ծովային հրամատարին քանի մը մարտանաւ զրկել Ալժէի ջուրերը, շնորհաւորելու համար Մ. Լուպէն։

* * Երկու երկիրները ցամաքի համար տարագ հաղորդակցութեան մէջ դնելու համար Պիրէնեան լեռներուն մէջէն երկայն փապուղի (թիւնէլ) մը պիտի շինուի։ Ճարտարագէտներու կարեւոր խմբակ մը ուսումնասիրելու մեկնած է Բարիզէն ուղեգիծը ուսումնասիրելու համար։ Պիրէնեանց փապուղին կը խոստանայ ոչ միայն վաճառականութեան զօրաւոր միջոց մը ըլլալ Սպանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ, այլ նաեւ զինուորական արագ փոխադրութիւններու նպաստաւոր պիտի ըլլայ, եթէ ապագային երկու Տէրութիւնները զինակցին։ Պիրէնեանց մէջ փապուղի մը աւելի ուժգն կ'ելնէ, և նիւթական նուազ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ քան Ալպեանց փապուղիները, որոնք այսօր թիւով հինգ են։

ԼՈՐՏԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ.—Վիճաբանութեան ենթարկուեցաւ Լորտ Բոզպէրիի առաջարկութիւնը Անգլիոյ ազգային պաշտպանութեան վերաբերեալ։ Գոնսաղառանգ կալլէսի իշխանը ներկայ էր նիստին, և Լորտ Բոզպէրիի քով նստած էր, այսինքն ընդդիմադիր Ազատական կուսակցութեան նստարաններէն մէկուն վրայ։ Լորտ Բայբրն, որ առաջին անգամ խօսք առաւ, պատերազմական նախարար Մր. Պրոդրիքի զինուորական օրինագծին դէմ խօսեցաւ, և խսաւ քննադատեց տուրքերը զորոնք շատ բարձր կը գտնէ։ Պատերազմական նախարարութեան խորհրդական Լորտ Հարդուիք պաշտպանեց զինուորական օրինագիծը, որուն հաւանած է սպարապետ Լորտ Բոպէրդս։ Լորտ Ղրկալէր, Լորտ Ֆէնբրատաուն և Լորտ Սբէնսը եւս զինուորական չափազանց ծախքերուն դէմ խօսեցան, բայց նաւային ծախքերուն հաւանութիւն տուին։ Պետական խորհուրդին նախագահ Տրվընշիրի դուքսը ի դիմաց կառավարութեան պատասխանելով, պաշտպանեց ռոր քաղաքականութիւնը, և քննադատեց Լորտ Բոզպէրիի բռնած դիրքը, որ, իր կարծիքով, յարափոփոխ և յեղեղուկ է։

ՋԻՆԱՅԻ ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՔԱՆԱՏԱ.—Վարչապետ Սբր Ուիլֆրիտ Լորիէ օրինագիծ մը պատրաստած է, որուն համեմատ չինացի գաղթականները տարին 100էն 500 տոլար գլխահարկ պիտի վճարեն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ.—Գահիրէի Ֆըրանսական առեւտրական սենեակը հրատարակեց Եգիպտոսի մէջ Ֆրանսական վաճառականութեան վիճակագրութիւնը 1902ին։ Հրատարակուած թիւերէն կը հետեւի թէ այդ շրջանին մէջ Ֆրանսական վաճառականութիւնը մէկ միլիոն ֆր. պակաս եղած է։ Այս անկումը Մարսիլիոյ քարափի գործառնութեանց դադարէն առաջ եկած է։ Ցիրանա երրորդ կարգը կը գրաւէ Եգիպտոսի հայթայթիչներուն մէջ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 31 Մարտ.— Մերլոյտը և Երեսփ. Ժողովը. 27 ժամ նիստ բռնելէ վերջ, վերջնապէս քուէարկեցին երկաթգիծը։ Ծախքերու գումարն է 3 միլիառ 528 միլիոն 799,850 ֆր., իսկ հասոյթներու գումարը 3 միլիառ 529 միլիոն 292,350 ֆրանք։

—Պատերազմական նախարար Զօրավար Անռաէ այսօր ստացաւ զինուորական շքեղագրքը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Դատական նախարար Մ. Տաղո հրաժարական տուաւ։ Նախարարական տագնապ մը հաւանական է։

ԱԹԷՆՔ.— Տէլեանիսի դահլիճին դիրքը նորէն ամրապնդուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Մ. Ժօռէս կը ծանուցանէ բարիզեան թերթի մը մէջ թէ հաստատապէս միտքը դրած է վերառնալ Տրէյֆիւսի խնդիրը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերման կայսրուհիին առողջական վիճակը լաւ է։

ՔՈՊԵՆՀԱԳ.— Անգլիոյ թագաւորին հոս հասաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Քաղաքական կարգ մը չշրջանակներու մէջ օրէ օր կը տարածուի այն կարծիքը թէ Մ. Զէմբրլէն Անգլիոյ յառաջիկայ վարչապետը պիտի ըլլայ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐԱՆ

BOURSE DE PARIS

1 Ապրիլ 1903

Ֆրանս.	3% (3% Français)	98 85
Ռէնթ	(Tab. Turcs)	373 —
Գոնսոլիտ	(R. Turque D.)	29 —
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	125 —
Պանք. Օթթ.	(Banque Ott.)	599 —
Ֆրանսվալ	(Transvaal)	146 —

ԹԷՎԱՃԻՀԱԹ

Պիթլիս վիլայէթի տախիլնաէ Շիրվան գազասը գայմագամ մուավինլիյինէ Սիսամ գաբու քէթխիւտասը սապզ Գոստաքի էֆ. Թային պուրլուլմուշ տրը։

ԱՏԼԻՕՁ

Էնգարէ վիլայէթի մերքեզ Պիտայէթ մահքէմէսի հուգուգ տաիրէսի բիսալթի Տրապիզոն վիլայէթի մերքեզ Պիտայէթ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսի բէհսի բիֆաթլու էօմէր Եիւմիի պէյէ։

Տրապիզոն վիլայէթի մերքեզ Պիտայէթ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսի բիսալթի Գոսով վիլայէթի մերքեզ Պիտայէթ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսի բէհսի սապզգը բիֆաթլու Մուսթաֆա Զիյա պէյէ թէվֆիզ պուրլուլմուշ վէ էմրի թանիֆլերի իֆրա գելընմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՀԵԼԼԷՆ Նորընտիր դեսպան Մ. Գրիբարիս վաղը Աթէնքէն ճամբայ պիտի ելլէ կ'ըսուի։ Պոլիս գալու համար։

ՊԷԼԿՐԱՏԻ օսմ. դեսպան Ֆէթհի փաշա, ամսոյս 8ին պարահանդէս մը տուած է, ուր ի մէջ այլոց ներկայ գտնուեցան պալատական մեծ պաշտօնատար զօր. Նիքօլայէվիչ ու տիկինը, Տրակա թագուհին պառաւ տիկինը, Ալէքսանդր թագաւորին անձնական քարտուղարը, և գերման, անգլիական, աւստրիական դեսպանները և ուրիշ եւրեւելիներ։

ԳԵՐՄԱՆ ԻՇԽԱՆՆԵՐԸ դիմաւորելու համար, կայս. «Միզզէռմանն» զբօսանաւով մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ճամբայ ելաւ առջի իրիկուն։

ՋԵՆՈՒԻ ԳՆՈՒՄ.—Կայս. Իրատէով Պէրլինեան գործարանէ մը 12 խորաքանկեց պիտի գնուին։ Պայմանագիրը առնչի օր ստորագրուեցաւ։

—Մաւզէրի զինագործարանէն գընուելիք հրացաններուն նմոյշները գոհացուցիչ ըլլալով, Կայս. կառավարութեան ապպարանքները պիտի կատարուին բան այնմ։

ԿԱՎՈՒԱԶԱԳԻՐՆԵՐԸ.—Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ, կալուածագիրներու ընդհ. վարչութեան միջոցաւ կալուածական փոխանցումները օր օրին կատարուելով կալուածագիրները կը պատրաստուին և կը յանձնուին, եթէ չհակիրները ոչ է պարտք չունին, կամ եթէ արձանագրութեան մասին նոր քննութեան մը պէտք չկայ։ Այս դրութիւնը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, Մարտի սկիզբէն ի վեր կը գործադրուի։ Սակայն նկատելով որ առուծախի կամ կալուածի ու հողի սեպհականութեան վերաբերեալ գործողութեանց համար դիմողներէն շատերը թաղապետական շրջանակներէն իրենց ստացած արտօնագիրները եւ կալուածագիրները և այլն ուշ կը հասցնեն նոյն վարչութեան, հետեւաբար, կը ծանուցուի թէ թաղապետական շրջանակներու արտօնագիրներ, կալուածագիրները և այլն պէտք է մինչեւ ժամ 6 հասցնել կալուածագիրներու վարչութեան, որպէս զի կարելի ըլլայ պատշաճեալ ճիւղերուն մէջ առանց վերաբերեալ գործողութիւնները կատարել և դադարի ժամը վրայ չհասած «թաղգրիրները» առնել։ Ժամ 6էն ետքը դիմում ընողները, գործը աւարտելու և կալուածագիրները ստանալու համար, հետեւեալ օրը ներկայանալ պիտի պարտաւորուին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Նախարարութիւնը կայս. Իրատէի մը համաձայն, սկսած է գիւղացիներու բժշկութիւնը համար տղէկ տեսակ սերմնցու գնելու գործողութեանց։

ԱՆԳԼ. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Ներքին գործոց նախարարութիւնը տեղեկագրեց պէտք եղած տեղերը կայս. այն Իրաէն, որով պաշտօնապէս կը ճանչցուէր մայրաքաղաքին և նահանգներու մէջ գտնուող անգլ. կրօնական, դպրոցական և գթութեան հաստատութիւնները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ պիտի հաստատուին Անտալիոյ նահանգային կեդրոններուն մէջ, ուր չկային ցարդ, և մասնաճիւղեր՝ գլխաւոր գաւառներու մէջ։

ՄԱՍՐԱՔԱՂԱՔԻՍ բարեզարդման աշխատութիւններուն վրայ խօսելով, «Մանիֆէստ» Քաղաքապետութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Պոլսոյ գլխաւոր փողոցներուն վիճակին վրայ որոնք պէտք է շատ անգամ աւլուին և մանաւանդ արգիլուին բաց օդի մէջ ձուկ, կերակուր և այլն եփելու անարխոյժ սովորութիւնները։

ՐՈՒՄԵԼԻԻ ՆԱՀԱՆԴՆԵՐԸ.—Ցունաց Պատրիարք Տ. Եռաքիմ, շրջաբերականով մը ծանուցած է Ռումելիի նահանգներու մետրապոլիտներուն, պատուիրելու իրենց հովուութեան տակ գտնուած քրիստոնեաներուն որպէսզի հակեն պուլկար խռովարարներուն վրայ և ուրիշ յանցաւոր անմիջապէս իշխանութեանց յանձնեն։

—Տօպրիցի, Բէօթեանցիի և Ռիլցի կողմերը ոստիկանութիւնը գրաւեց պուլկար խռովարարներու վերաբերեալ գէնքերը։

—Էտիրնէի կուսակալը ճարտարապետ մը խնդրած է, նահանգին հանրօգուտ շինութեանց յատակագիծներն ու ծրագիրները պատրաստելու և մանաւանդ Մարիցա գետին յորդումներուն մասին կարգադրութիւններ ընելու համար։

ԾՈՎԱՑԻՆ նախարար Հասան փաշա բաւական տպաքինած է։

—Հասան փաշայի որդին, Լոնտոնի Օսմ. դեսպանատան նաւային կցորդ Մահմուտ պէյ, Պոլիս եկաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ, Մ. Տանէվ յաջողած է կազմել նոր դահլիճը։ Հին նախարարները վերասանձնած են իրենց պաշտօնը, բացի պատերազմական նախարար Բարիքով զօրավարէն, որուն յանձնուեց Սավով գնդապետը։

—Վիէննայէն ալ կը հեռագրեն.

«Բոլիդիչէ Քորէսպոնտէնց» կը ծանուցանէ թէ, Ռուս կառավարութիւնը նոր յորդորներ ուղղած է Պուլկարիոյ կառավարութեան, պարզելով որ եթէ խռովարարները իրենց յոռի ընթացքը չարունակեն, իրաց վիճակին ծանրանալուն բոլոր պատասխանատուութիւնը Պուլկարիոյ վրայ պիտի իյնայ։ Ռուսական ծանուցագիրը ի վերջոյ կ'ըսէ թէ, Ռուս կառավարութիւնը անդիսոխ պիտի պահէ Պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած Զեկոյցին պարզած սկզբունքները։

—Ֆերդինանտ իշխանը առաջիկայ շաբաթ Մէնթօն (Հարաւ. Ֆրանսա) պիտի երթայ իր զաւակներուն քով։

ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ մը կազմուած էր գրած էինք, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ և Արտաքին Գործոց Նախարարին ու Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդականներուն անդամակցութեամբ։ Այդ Ցանձնաժողովը պիտի զբաղի Թուրքիոյ մէջ առեւտրի զարգացման խնդրով։

ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷ վերադարձող Օսմ. սպաներէն մէկը ուսուցիչ կարգուեցաւ Հիւսար գունդերուն համար։

ՄԱՐՄԱՐԱՅԻ վերատեսութիւնը ծանոյց այն կողմ որ ասկէ վերջը կարելի եղածին չափ քիչ քանակութեամբ մաքսի փոխարէն ապրանք (այնէն) առնուին և գանուածներն ալ չուտով ծախուին։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդին որոշումով, մարտ 18էն սկսեալ Ազգաբանդրիայէն մեկնող նաւերը 4 օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին և պիտի հականիսուին։ Նաեւ մուկերու ջնջման հրահանգն ալ պիտի գործադրուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը ծանոյց իր պաշտօնեաներուն որ ժամանակին ներկայ ըլլան, վասն զի տիրը 3 անգամէն աւելի առանց օրինական պատճառի բացակայ եղողները պաշտօնանկ պիտի ըլլան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՂԱԼԱԹԻԱ, Մանմուիյէ ճատէսի, երկաթեղէնի վաճառական Ցակոբեան եղբայրները վերջերս Բանտէլի նուանքի անուն անձի մը կը ծախեն, Զըպուզլրի առվեւ խարխաղ առագաստանաւի մը մէջ իրենց ունեցած 60000 տուփի չափ քարիւղը, զոր Արքունի նաւարանէն գնած էին։ Ամէն մէկ թիթեղատուփը 8 ղ. 10 փարայի տուած էր, գնողին վաճառատունը յանձնուելու պայմանով։ Բանտէլի էֆէնտի իր պարտքին մէկ մասը կուտայ. բայց Ցակոբեան եղբայրները, քարիւղին գինին մինչեւ 14 ղ.ի բարձրանալը տեսնելով, միայն 1000 տուփ կուտան Բանտէլի էֆ.ի և մնացածը կը ծախեն Հրեայ վաճառականի մը։ Այն ատեն նախկին գնորդը կը բողոքէ 1200 ոսկի պահանջելով իբր ընաս։ Ցակոբեանները ասոր կը պատասխանեն թէ պայմանագիրը օրինական պայմաններով կնքուած չըլլալով, զայն ոչինչ պէտք է նկատել։ Բանտէլի կը դիմէ առեւտրական Բ. դատարանին, բայց ատենապետները կը յայտարարեն թէ, չեն կրնար դատարան ներկայանալ քանի որ ուսանողական են։ Ասով նուվանիի գործը կը յանձնէ առեւտրական Ատենարանին, որ իր հրամանագիրը կը հաղորդէ ռուս հիւպատոսարանին, որ կը պատասխանէ թէ Ցակոբեանները ռուսական պահակներ չեն։

Խնդիրը նորէն առեւտրական Բ. դատարանին կը յանձնուի, որ քննելով Ցակոբեան եղբայրները դատապարտեց 1280 ոսկի վնասի հատուցման։

(Իկդամ)

[Ուրախութեամբ պիտի հրատարակէինք եթէ Ցակոբեան եղբայրները կարող ըլլային բացատրութիւն մը տալ այս խնդրոյն նկատմամբ։]

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.—Շերքեթի 20 թիւ շոգենաւը, որ ռազի իրիկուն կամուրջէն մեկնած էր, Թագաւորունի և Սթէնիայի միջեւ յանկարծ ղեկը կոտրեցաւ և շոգենաւը հոսանքին մատնուեցաւ։ Սթէնիայի տակիւ գտնուող «Սաֆա» պանկանուին հրամատարը, ոպաները և Սթէնիայի Քօմիսէրը խօսկոյն մակոյկներով շոգենաւ փութացին, և շոգենաւին բարակ ղարանը նաւամատոյցին կապելով, փորձեցին զայն նաւամատոյցին մօտեցնել, սակայն չյաջողեցան։ Շոգենաւը ետեւի կողմէն խրեցաւ Սթէնիայի նաւամատոյցին մօտ ճանապարհին մէջ։ Ճամբորդներուն մեծ մասը մակոյկներով ցամաք ելան։ Պահ մը վերջը Շերքեթի 46 և 44 թիւերը օգնութեան հասնելով, յաջողեցան 22 թիւ շոգենաւը ջուրին երեսը հանել և անոր ճամբորդները առնելով իրենց տեղերը տարին։

ՋԵՂԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.— Ատանայի վերջինիս տեսանին ընդհ. դատաքաղութեան հրամանագիրովը դատաստանի ենթարկուեցաւ Հաճէն գաւառակին նախկին և նախադատ տեսանին նախագահ Հիւսէին Հիւսնի էֆ.ն, որ առանց պատճառի անձեր ձերբակալած և իր պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած էր։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

(1903 մարտ 19/1 ապրիլ Հարեւանցութիւն)

ՑՈՐԵՆ

Գերման I լիրայէն պակաս		-8¼ ղ.
» II »	»	8½-8¾ »
Մոնլիւթ (խառն)	»	9 -9¼ »
» (հաճարով)	»	9½-10 »
Սերթ էքսթրա, օրան		36-36½ փր.
» միջին տեսակ	»	33½-34½ »

Երկէկ ժամանց 18 վայրկեան Անատոլուի երկաթուղիով։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա I պարկը		68-69 ղ.
» » II-III »		65-67 »

Օտէսի ալիւր 3000 պարկ. (1) 95, (2) 85—87, (3) 73—78, (4) 64—67, (5) 57—58 ղրուշ։

ԹԷՓ

Օրան 20—20½ փարա։

ԳԱՒԲԻ

Ադէկ տեսակը 11¾-12 ղրշ. գրիւը
Երկրորդ տեսակը 11-11½ »

ՄԻՍԻՐ

Օրան 23½-24 փարա։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Խառն ժողովը ինչպէս իր անցած նիստին, նոյնպէս երէկուան գումարումին մէջ գլխաւորաբար զբաղեցաւ Երուսաղէմի վանքին մէջ պատահած կարգ մը անպատշաճ միաբանական արարքներուն և անհամաձայնութիւններուն խնդիրովը, այդ ամէն դպրոցական ու եկեղեցական վէճերուն օրառաջ վերջ մը տալով, դարաւոր միաբանութեան մը անուշին անպատշաճ վիճակի մը մէջ իյնալը շուտով դարմանելու և ծանր հետեւանքներ ցոյց տուող ներքին վանական արարքները դադրեցնելու համար։

Այս առթիւ արդէն մենք քանիցս գրեցինք թէ պէտք է խիստ միջոցներ առնուին, միանգամ ընդ միշտ վերջակէտը դնելու համար խնդրոյ առարկայ եղող հակառակութեանց, որոնք ուղղակի ներքին դպրոցական և գրեթէ շատ ոչինչ ու դատապարտելի պատճառներով ծայր առած են Երուսաղէմի միաբանութեան մէջ, հոն ժամանակ—ողջի գացող ուխտաւորներուն զըզուանք և դժգոհութիւն ազդելու չափ սաստկութեամբ. քանի որ Երուսաղէմէն եկած զանազան նամակներ և նոյն իսկ հաւաքական գրութիւններ մէյմէկ նոր մանրամասնութիւն կ'աւելցնեն արդէն եղածին վրայ։

Այս անհամաձայնութեան հետեւանքով վանքին մէջ բաւական լուրջ միջադէպներ պատահած են, այնպէս որ Սահակ կաթողիկոսի մեկնումը ոտփոխոյ բան մը եղած է, առանց փոխաւոր ու հանդիսաւոր արարողութեանց, ինչպէս որ կը վայլէր ինքնին ոչ է եկեղեցականի՝ որ այնքան ատեն բարձր պաշտօն մը վարած էր միաբանութեան մէջ և կը մեկնէր եկեղեցական բարձրագոյն դիրքի մը կոչուելով, կաթողիկո՛ս ընտրուելով։

Սակայն Երուսաղէմի մեր կղերականներուն գլուխները այնքան տաքցած են եղեր որ, նոյն իսկ չտեր ընդդիմացեր են եկեղեցիին զանգակը զարնել մեկնումին ատեն. այս պատճառով կարգ մը ոգեղ վարմունքներ տեղի ունեցած են, իբր հետեւանք ունենալով իրենց քանի մը եկեղեցականներու միաբանութեան դէմ վչտանալը, և Եսփռ կամ այլուր երթալով վանք վերադառնալ չուզելը։

Արդէն այս մասին Սահակ կաթողիկոս ալ մասնաւոր նամակ մը ղրկած էր Առանձին Պատրիարքարան որ կարգադրուեցաւ երէկուան Խառն ժողովին մէջ. նամակին մէջ կաթողիկոսը կը պարզէր այն ընթացքը որուն արժանացաւ իր վանքէն մեկնած ատենը և այն վարմունքը որուն ենթարկուեցաւ և անանց իրեն պատճառած մեծ ցաւը։

* * *

Ինչպէս Խառն ժողովին այս օրուան որոշումներէն կը տեսնուի, ժողովը հարկ դատած է հաստատել իր նախորդ որոշումը և խիստ միջոցներ առնորինել։ Չենք գիտեր թէ ի՛նչ են այդ որոշումները. արդեօք մեր սկիզբէն ի վեր ըսածը. անզգաստ միաբաններուն վտարումը։

Մասնաւոր և ստոյգ աղբիւրներէ կը լսենք թէ դիւանապետներէն մին, իր փորձառութեամբը և կարողութեամբը, այդ վանական ներքին խնդիրին կարգադրութեան համար առաջարկած է հետեւեալները գործադրել։

1. Ազգարարութիւն մը ուղղել բոլոր այն միաբաններուն որոնք եկեղեցական արարողութեանց ատեն անկարգ վիճակի մէջ կը գտնուին. և հակառակ ազդարարութեանց եթէ ատոնք յամառին իրենց ընթացքին մէջ, վտարել զանոնք։

2. Գումարել Երուսաղէմի վանքին վարչական ժողովները, զանոնք վերակազմելով։

3. Երուսաղէմի միաբանութեան բոլոր հաշիւները առնել և քննել զանոնք, և

4. Մասնաւոր պատուիրակ մը ղրկել, որ լիազօր իշխանութիւն ունենայ գործադրելու վերի որոշումները։

Այս առաջարկութիւններուն համաձայնութեան Խառն Ժողովը համաձայնած չըլլալով, Երուսաղէմի վանքին ներքին միաբանական և դպրոցական անկարգութիւնները դարմանելու խնդիրը դեռ վճռական որոշումի մը չէ արժանացած։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն Ժողովը գումարուեցաւ երէկ առաւ. Ղալաթիոյ Սորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և առենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի։ Ներկայ էին Կրօն. Ժողովէն Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեան, Տ. Վարդան արքեպիսկ. Մանկունի, Տ. Գաբրիէլ եպսկ. Ճէվահիրճեան. եւ Տ. Կարապետ Սեթեան, Տ. Կարապետ Սանտալճեան Ա. քահանաներ։ Քաղաք. Ժողովէն՝ Գրիգոր էֆ. Խաբեան, Գրիգոր էֆ. Գարաբէօզեան Մկրտիչ էֆ. Առաստան, Տիգրան էֆ. Տեր Ներսէսեան։

Ս. Պատրիարքը Ժողովին հաղորդեց թէ Սմբատեան Մանուկ էֆ.ի ծախքով մայր եկեղեցին ու Գասրմ-Փաշայի եկեղեցին նորոգուած են 1700 ոսկիի գումարով, հետեւաբար առաջարկեց որ մայր եկեղեցիի չրջափակին մէջ գերեզման մը վերապահուի Սմբատեան էֆ.ի։ Ժողովը սիրայօժար ընդունեց այս առաջարկութիւնը։

Ժողովը տեղեկանալով որ Սմբատեան Մանուկ էֆ.ի որդին՝ Միհրան էֆ. այս բարեգործութեանց մէջ կարեւոր բաժին մը ունեցած եւ խնամք տարած է, որոշեց մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնել տալ անոր։

Ուրֆայի հանգուցեալ Առաջնորդ Տ. Խաչէն եպիսկոպոսի վախճանման առթիւ դիմուեցան Ժողովին մէջ այն խղճմտի ծառայութիւնները, զորս մատուցած էր հանգուցեալը, և Տ. Վահրամ Սրբազանի առաջարկութեան վրայ յոտնկայս Հոգւոց կարդացուեցաւ։

Նկատողութեան առնուեցաւ Պալըքէսէրի Գաւառ. Ժողովի ընտրութեան խնդիրը եւ Թաթուլ Վրդ.ի բերանացի բացատրութենց համաձայն՝ որոշուեցաւ իրր օրինաւոր հաստատել զայն։

Ժողովը ուշադրութեան առաւ Երուսաղէմէն եկած նորագոյն գրութիւնները եւ իրողութեանց հաստատելէն վերջ, վերահաստատեց իր նախորդ որոշումը եւ ըստ այնմ հարկ դատեց դարձեալ Երուսաղէմի Ամեն. Ս. Պատրիարքին մատուցանել ամէն անկեղծութիւն ու դիւրութիւն, որպէս զի կարենայ հաստատել դարձեալ օրինաւորութիւնը ու բարեկարգութիւնը Վանքին և միաբանութեան մէջ եւ զանցառութենց հեղինակները կարգի և ուղղութեան բերել։ Այս մտօք արդէն կարեւորը գրուած էր Ն. Սրբազնութեան՝ համաձայն նախորդ նոսի որոշման և Խառն Ժողովը հարկ դատեց սպասել արդիւնքին։ Իսկ եթէ Երուսաղէմի Ամեն. Ս. Պատրիարքին առջեւ նոր խոչնդոտներ յարուցուին եւ չկարենայ ձեռք բերուիլ փոփոգուած արդիւնքը, այն ատեն կեդր. Վարչութեան կողմէն տզդուաբար ի գործ պիտի դրուի պարտն ու պաշտօնը։

Երուսաղէմի միաբաններէն Տ. Վահան Վ. Քէշիշեան Պազատաի Պատ. փոխանորդ կարգուեցաւ, հաւանութեամբ Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին։

Տ. Վահան Վրդ. Յակոբեան նախորդ անօրինութեամբ Գուլկարիոյ հոգեւոր հովիւ կարգուած և ցարդ մեկնած չըլլալով, Ժողովը յանձնարարեց անոր որ Զատկէն առաջ իր Վիճակը գտնուի հոգեւորապէս մխիթարելու ժողովուրդը։ Իսկ ի լիւելուին տեղ Եէնիգարուի եկեղեցիին քարոզիչ կարգուեցաւ Շահպազեան Տ. Յակոբոս Վրդ.ը։

Հանձնի հին նահապետական ազնուատիպ գերդաստաններէն Մաշտեան հանգուցեալ կարապետ չորպաճիի կողակիցը Տիկ. Մարիամ Մաշտեան իր խոր ծերութեան մէջ անխնայ տիպի մահուան մատնած ըլլալը զգալով, այս օրերս իր բոլոր հարստութիւնը բաժնած է ժառանգորդներուն, որոնց մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ եկեղեցին՝ որուն նուիրած է 70 օսմ. ոսկի, կանխիկ ինչուն դրամ մը, շնորհիւ և միջնորդութեամբ տեղւոյն Քաղ. Ժողովի ատենապետ և Իտարէի անդամ Վահէ. Յարութիւն էֆ. Թէրզեանի, պայմանաւ որ յիշեալ գումարը յատկացուի Ս. Յակոբայ վանքին վերաշինման ծախքերուն։ Տեղին Կրօն., Քաղ., և Թաղ. Ժողովները յիշեալ բարեպաշտ տիկնոջ առնը երթալով ննջեցեալներուն հոգւոյն համար աղօթք մը կատարել տուած և իրենց շնորհակալութիւնը յայտնած են։ Ահա բարեպաշտ տիկին մը որ ոգեալին օրինակը կը հանդիսանայ Հզձընցի կիներուն մէջ. երանի՛ թէ հետեւողներ շատ ունենար։

Նոյնպէս վանքին վերաշինման առթիւ տասը օսմ. ոսկի նուիրած է Հաճընի բժշկապետ և կամ լոխմանը եղող ծերունի Հաճի Գրիգոր աղա Գալեան։ Վանքին վերաշինման համար նուիրուած գումարները օրէ օր կը բազմապատկուին, որով կարելի կ'ըլլայ փառաւոր վանք մը վերականգնել։

Վերաշինութեան վրայ գտնուող այս վանքը՝ կրոնական շատ բեկորներ և թաւականներ կը կրէ. շատոնց ի վեր խարիսուլ վիճակի մէջ՝ տխուր տեսարան մը կը պարզէր։ Հանգուցեալ Մըկրտիչ կաթողիկոսի օրով քանի մը անգամներ անոր վերաշինութեանը ձեռնարկուեցաւ, բայց դժբաղդաբար հանգուցեալ կաթողիկոսին կարգ մը անապատելի կարգադրութիւններու պատճառաւ յետաձգուած և նոյն առթիւ ժողովուրդէն հանգանակուած մեծակակ գումար մը օդը ցնդած էր։ Անցեալ տարի ընդ. ժողովուրդին կողմէ արտայայտուած փափաքն Յելդրուելով, նորհիւ գաւառին տեղական Վահէ. Իսկէնտէր Հատատ պէյի, վերաշինման համար պէտք եղած կայս. Պերթը ձեռք ձգուեցաւ։ Թէեւ Կայս. արտանագիրը շնորհուելուն պէս վանքը անմիջապէս վերականգնելու յոյսով փելցուեցաւ, բայց նորէն զանազան անհամաձայնութեանց պատճառաւ մինչ ցարդ յետաձգուած էր այս գործը։ Հիմա այս օրերս ուրախ ենք որ այդ խնդիրն ալ կարգադրուելով, շնորհիւ ձեռք ձգուած բաւական մեծակակ գումարի մը, վերաշինման գործողութեան սկսուած է և լիտայս ենք թէ ի գլուխ պիտի ելլէ շնորհիւ եկեղեցասէրներու։ Վանքին վերաշինման համար ժողովուրդին տուած փափաքին ասոիճանը իմացնելու համար պզտիկ օրինակ մը կը բաւէ։ Կը գրէ մեր թղթակիցը. «Անցեալ կիրակի օր, եկեղեցիներու մէջ ծանուցուած էր թէ. «վանքը կը շինուի, քարի պէտք կայ և այդ ալ ժողովուրդին ձեռնտուութեան կը կարօտի»։ Նոյն օրը ամբողջ Հաճընցիք, մեծ, պզտիկ, կին, աղջիկ, ծեր, երիտասարդ, վանք թափեցան և մինչեւ իրիկուն չրջականներէն թէ՛ կռնակով և թէ՛ անասուններով քար փոխադրեցին վանքը։»

Վանի Խառն Ժողովը իր փետր 21ի նիստովը ի մէջ այլոց յետագայ չահեկան խնդրովը զբաղեցաւ։

Նախապէս փափաք յայտնուած ու առաջարկուած ըլլալով որ կարմրուորի և Վարագայ որբանոցներն ուրոյն ուրոյն պահուելու փոխարէն անտեսապէս ու բարոյապէս միացուին և Կարմրուորի մէջ գտնուած 8—10 որբերը, որոնք բաւական ժամանակէ մը ի վեր, շատ անանձնական վիճակով մը, անդաս և անուսուցիչ՝ օրերնին կ'անցընեն հողային աշխատութեանց մէջ վանքին մշակներուն օգնելով միայն, փոխադրուին Վարագ ու միանան տեղւոյն որբուհիներուն հետ, հոգաբարձական մարմիններն ալ փոխանակ երկուքի մէկ ընելու, և վանքերուն ու որբանոցներուն պահպանութեան ու մատակարարութեան գործը մի միայն Վարագայ հոգաբարձութեանը յանձնուի, երկու նոր անդամներ ալ աւելով ընտ. իսկ Կարմրուորը, որ նշանաւոր բերրի հողեր ու բաւականաչափ հասոյթ ունի, յատկացուի մասնաւորապէս առաջարկելու բացուելիք նոր ընծայարանի մը վայրը դառնալու, որուն իրաք մեծ յարմարութիւններ կ'ընծայէ, Ժողովը օգտակար համարելով ասոնք, որոշեց ի մասոյ պաշտօնապէս հրաւիրել յիշեալ երկու վանքերու հոգաբարձութիւններէն երեքական անդամներ այս իսկապէս հանրօգուտ խորհուրդի մասին հարկ եղած մանրամասն խորհրդակցութիւնները կատարելու և եթէ հնարաւորութիւն կայ անոր իրագործմանը ձեռնարկելու համար։

Ապա Աղթամարի լուսացեալ Խաչկաթողիկոսէն տարիներ առաջ սարկաւագ ձեռնադրուած, յետոյ կաթողիկոսած Հմայեակ Սաւուլեան անուանեալ սարկաւագը հիմայ պաշտօնապէս մայրենի եկեղեցւոյ գիրկը դառնալու և հայ վանքերէն մէկու վանահայրութիւնն առնելու համար խնդրանքով մը Խառն Ժողովին դիմած ըլլալով, վերջինս որոշեց այս մասին նախապէս Պատրիարքարանի հրահանգն առնել և ապա պատասխանել իրեն, որոշելով նաև որ յիշեալ սարկաւագը ուժամանակայ կերպով երթայ կուսաց Անապատը մինչեւ իր դիմումին մասին Պատրիարքարանէն եկած որոշման։

ԿԻՐԻՄԻԼՃԻՆԷՆ ԿԸ ԳՐԵՆ ՄԵԶԻ. —Մօտերս քաղաքիս վսեմ. կառավարիչ Աբգէֆ պէյ իր հետը ունենալով կառավարական քանի մը պաշտօնեաներ, այցելեց տեղւոյս հայոց վարժարանը։ Թաղ. Խորհուրդին կողմէ պէտք եղած ընդունելութիւնները եղան Ն. Վսեմութեան։ Քիչ մը հանգստանալէ յետոյ, վսեմ. կառավարիչը անձամբ հարցաքննելով դպրոցին աշակերտները իր գոհունակութիւնը յայտնեց ստացած յաջող պատասխաններուն համար և միանգամայն հիացաւ անոնց ուսման ընդունակութենքը համար։ Ն. Վսեմութիւնը ազդու չեչտերով քաջալերեց թէ ուսուցիչները և թէ ուսանողները, որպէս զի չարունակեն իրենց այս կրթաբերական ընթացքը։ Բարեմաղթութիւններ եղան Նորին Կայսերական Վեհափառութեան արեւշտութեան համար որուն Բարձր հոգածութիւնը կը վայելեն, ամէն կարգի օսմ. հպատակներ։ Դպրոցականներ վսեմ. կառավարիչին բանախօսութենէ յետոյ Համիտիէի մարշը զարկին որուն հանդիսականները յոտընկայս ունկնդրեցին։ Որմէ ետքը կառավարիչ պէյը և միւս հիւրերը գոհ տպաւորութեան մը տակ մեկնեցան։

—Տեղիս վարժարանը ասկէ եօթը տարի առաջ աննախանձելի վիճակի մը ենթարկուած էր թէեւ, բայց հիմայ բնիկ Կ. Պոլսեցի Տիգրան էֆ. Արսլանեանի շնորհիւ բաւական զգալի առաջացումի մը մէջ է և կը յուսանք որ կիսաւիրնալի աղայոց ապագան պիտի արդիւնաւորուի։ Տիգրան էֆ.ի օժանդակ կարգուած է Պուրտուրդի Սարգիս էֆ. Բէօսէեանը, որուն յանձնուած է փոքր աղաքներու նախնական ուսման հսկելու պաշտօնը։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը հրաւիրուած է այսօր Պալաթի եկեղեցիին մէջ քարոզելու և ժողովուրդը հոգեւորապէս մխիթարելու համար։

ՔԷՄԱԽԷՆ Աբգար քահանայ գիր մը գրելով Պատրիարքարան հերքեր է Քէմախի ժողովուրդին Պատրիարքարան ուղղած հանրագրին մէջ իր ստորագրած ըլլալը, որ հրատարակուած էր «Բիւզանդիոն»ի մէջ։ Տ. Աբգար քահանայ յայտներ է թէ, այդ հանրագրին տակ ուրիշներ իր ստորագրութիւնը կեղծեր են և թէ ինքը Երզնկայի առաջնորդէն և Քէմախի առաջ. փոխ. Արտավազդ վարդապետէն գոհ է։ Տէր Հայրը աւելցուցեր է նաև թէ Պատրիարքարան ղրկուած այդ գիրն ալ բոլորովին կեղծ է։

ԲԵՐԱՑԻ Թաղ. Խորհուրդին առանձնապէս Վսեմ. Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան իր հրաժարականը ղրկեր է Ս. Պատրիարք Հօր որ մերժեր է։ Մամիկոնեան էֆ.ի նման կարող, ուղղամիտ ու փորձառու անձնաւորութիւն մը, պէտք է որ միայ Բերայի Թաղականութեան գլուխը։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը Օրհնութեան կոնդակ մը ղրկեց Մանուկ էֆ. Սըմբատեանի և որդւոյն Միհրան էֆ.ի։

ՅԱՒՈՒՐ կը լսենք մահը դեղագործուսուցիչ Մագսուտ էֆ. Պասմաճեանի որ առջի գիշեր ժամը 3ին հոգին աւանդեր է Սամաթիոյ անշուք մէկ անկիւնին մէջ։

Հանգուցեալը իբր դեղագործ՝ երկար տարիներ առաջ վկայուած էր կայս. Բժշկ. Վարժարանէն և բաւական ատեն դեղագործութիւն ընելէ ետքը՝ քաշուած էր ապարէղէն և Բժշ. Վարժ. մանկ. փոփոքաղները քննութեան կը պատրաստէր։ 15 տարիներէ ի վեր հարիւրաւոր աշակերտներու օգնած է, անոնց առաջին քայլերուն մէջ որոնք հիմա բժիշկ կամ դեղագործ են այլ և այլ քաղաքներու մէջ։ Ո՛չ միայն Հայ, այլ և Թուրք, Յոյն, Արաբ, բազմաթիւ աշակերտներ ունի, որոնց ընդհանրապէս դասը կրկնել կուտար պարտէզի մը խորշը կամ արեւարանի մը անկիւնը միշտ չրջապատուած ուսանողներու խումբէ մը։

Մագսուտ էֆէնտիի մահուամբ շատ մը աղքատ ուսանողներ կը կորսնցնեն լաւագոյն խորհրդատու մը ու փորձ ուսուցիչ մը որ մուտքի քննութիւնները դիւրացնելու այնչափ գործնական մէթոտ մը ունէր։ Յուղարկաւորութիւնը վաղը պիտի կատարուի Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին մէջ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ միաբանութեան երամշտապետ Պրուսացի Իսէքքէճեան Յովհ. վրդ. ընդարձակ նամակ մը գրելով պատրիարքարան եղած անկարգապահութենց մասին կեդր. Վարչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։ Ուրիշ մէկ պաշտօնագիր մը ալ, 13 ստորագրութեամբ (որ ասկէ առաջ հաղորդուած է Պատրիարքարանի) գանգատները կը յայտնէ մանրամասնօրէն։ Ս. Պատրիարքը ատոնք ամէնքը Ժողովին ներկայացուց։ Ուրիշ մասնաւոր նամակներ ալ եկած են Պատրիարքարան։

ԱՌՋԻ ՕՐ գումարուած կրօն. Ժողովը որոշեց գրել Էնկիւրիի Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Մ. վրդ. Գալֆատանի որ Գոնեայի Առաջնորդարանի ամուսնական եւ թեմական խնդրոյ մասին տեղեկագիր մը ղրկէ փափաքով։

ԵՐԲ ԱՆՑԵԱԼ չորթաս գրեցինք թէ Տ. Գէորգ Եպսկ. Երէցեան յայտարարեր է Խառն Ժողովին մէջ թէ ինքը թէեւ մտադիր է մօտերս Երուսաղէմ ուղեւորիլ, բայց իբրեւ միաբան չի կրնար քննիչի պաշտօն ստանձնել. «Սուրհանդակ» երկար բարակ խորհրդածութիւններով փորձեց հերքել այս տեղեկութեան ճշդութիւնը։ Բնիչի խնդիրը պարզուեցաւ արդէն եւ բացորոշապէս ապացուցուեցաւ թէ ներկայացուեր է։ «Սուրհանդակ» է՛ն խելացի միջոցը սեպեց լռութիւն պահել. եւ իրաւունք ունէր։ Գալով Երէցեան Սրբազանի ուղեւորութեան, ինքն իսկ կը հաստատէ զայն ալ իր այս առաւան թիւովը, ուր կը գրէ.— «Կը լսուի թէ Տ. Գէորգ Եպս. Զատկէն վերջ Երուսաղէմ պիտի երթայ, մէկ-երկու շաբաթ մնալու համար»։

Ահա՛ թէ ի՞նչի յանդգնան մեր պաշտօնակցին պատգամաձեւ հերքումները, որոնք հաստատութեան կը փոխուին հետզհետէ։ (Արեւելք)

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒՌԻ Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարանի բարձրագոյն դասու աշակերտուհիները, Մայր եկեղեցիի Աւագ Սեղանին համար կապոյտ անդուսի վրայ ոսկեհուռ գեղեցիկ «կորգուայ» մը պատրաստած և Ս. Պատրիարքին ներկայացուցած էին։ Ս. Պատրիարքը օրհնեց աշակերտուհիները և յանձնեց զայն Մայր եկեղեցիի լուսաբարպետին։

ԳԱՍԸՄ-ՓԱՇԱՅԷՆ քանի մը թաղեցիներու ստորագրութեամբ նամակ մը եկած է Խմբագրութեանս, որով կը ծանուցանեն թէ իրենք իբրեւ Յիսուս Մանուկի նուէր նուիրատուութիւններ բրած են և մինչեւ ցարդ ոչ է պաշտօնական յայտարարութիւն չէ եղած այս մասին։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՄԵՍ. Խ. Էֆ. ԿԻՒՐՃԵԱՆ (Ագիսար).—Ստացանք ձեր քառքը, հաճեցէք բամանորդագիրը ժեղ հացնել կամ մանտաքոսթով և կամ փուլով։

ՄԵՍ. Ց. Էֆ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ (Դասապ).—Ստացանք ձեր ղրկած մէկ տարեկան բաժնեգինը, ընկալագիրը ղրկեցինք։

ՄԵՍ. Մ. Էֆ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ (Մարաշ).—Ստացանք ձեր ղրկած չէքը և դրամը գանձեցինք. թերթերը կանոնաւոր կը չարունակուի։

ՄԵՍ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ (Պրուսա).—Ձեր ակնարկած բաժանորդներուն մասին տրուած տեղեկութիւնները ճիշտ են. Ուսումնասիրացին դրամին կ'սպասենք ընկալագիրը ղրկելու համար։

ՄԵՍ. Ց. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Էֆ. (Վան).—Ստացանք դրամը. թերթերը կը չարունակուին։

ԱԶԳ.—Դրնալրի մէջ գտնուած տաք ջուրի միակ բաղնիքը, որ կղզիին ազգ. վարժարանին կալուածներէն է, նպաստաւոր պայմաններով վարձու պիտի տրուի այս անգամ։

Փոփաքաղք կրնան Թաղ. Խորհրդարան դիմել առաջիկայ կիրակի։

Առաջնորդ Մ. Մարտիրոսեան
Տես Դ. երեսը

ՍԱՐՐԱՖԻՏԷ

ԴԱՎԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Ընդ. Ուս. տիւն ազգ. գաբ.		31—36
» »	էն եւրոպէց	32—10½
» »	էն աշողը	31—35
Բուսեալի չըմէն. ազգ. գաբ.		121—
» »	էն եւրոպէց	122—¾
» »	էն աշողը	121—

☛ Տես Խաչատուրեանի պարի ծանուցումը Դ. երես։

ՌՈՒՄԷԼԻ ՃԸՄԷՆՏԸՖԷՐ ԹԱՀՎԻԼԱԹԸ

199 ԸՆՃԸ ԷՈՒՐԱ ՔԷՇԻՏԷՍԻ— 1 ԱՊՐԻԼ 1903

Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ
118682	600000	1893926	1250	313716	1000	479052	1000
1868605	60000	1835631	»	922116	»	963029	»
15524	20000	1794555	»	1740562	»	1834321	»
1461537	»	412788	»	294661	»	812270	»
728217	6000	1096032	»	1780783	»	750572	»
1327378	»	1498055	»	581570	»	1814069	»
272799	»	1751236	»	461313	»	169012	»
391847	»	1198306	»	1306190	»	1456743	»
1265270	»	1918135	»	1091440	»	1757429	»
985253	»	835915	1000	668860	»	1780785	»
345918	1250	1740197	»	1214249	»	1743844	»
325171	»	389802	»	818507	»		
1962199	»	471641	»	550082	»		

800 ԱՄՕՐԹԻ ԳԱԶԱՆԱՆ ՆՈՒՄԷՐՕՎԱՐ

15521—		358351—	5	737981—	5	1198307—	10	1655176—	80
47126—	30	389801—	5	750571—	5	1214246—	50	1661911—	5
53176—	80	391846 —	50	756286—	90	1224626—	30	1667321—	5
75636—	40	409921—	5	776756—	60	1265266—	70	1672511—	5
96536—	40	405951—	5	780121—	5	1267866—	70	1709241—	5
97556—	60	412786—	90	780956—	60	1287856—	60	1721751—	5
107821—	5	416026—	30	782881—	5	1292041—	5	1737971—	5
114181—	5	436131—	5	805896—	900	1304946—	50	1739041—	5
118681—	5	454801—	5	811556—	60	1306186—	90	1740196—	200
118866—	70	461311—	5	818506—	10	1314251—	5	1740561—	5
127831—	5	468336—	40	821416—	20	1327376—	80	1743841—	5
138196—	200	471642—	5	835911—	5	1340496—	500	1751237—	40
141291—	5	478706—	10	844961—	5	1349406 —	10	1757426—	30
197426—	30	479051—	5	853266—	70	1358331—	5	1765821—	5
169011—	5	510211—	5	873401—	5	1376406—	10	1775956—	60
227811—	5	518006—	10	894451—	5	1387361—	5	1778121—	5
230221—	5	525836—	40	922117—	20	1448926—	30	1780781—	5
243716—	20	527391—	5	953626—	30	1456741—	5	1794551—	5
251001—	5	550081—	5	963026—	30	1461536—	40	1814066—	70
259561—	5	553366—	70	976236—	40	1489051—	5	1814576—	80
266056—	60	581566—	70	985251—	5	1497141—	5	1834322—	5
266881—	5	607016—	20	1004136—	40	1509046—	50	1835632—	5
267166—	70	618361—	5	1008081—	5	1512021—	5	1839996-4000	
272796—	800	633396—	400	1017921—	5	1529481—	5	1864886—	90
294662—	5	636161—	5	1066651—	5	1534481—	5	1868601—	5
299401—	5	668856—	60	1074996-5000		1546616—	20	1893927—	30
312266—	70	683711—	5	1091436—	40	1562736—	40	1918131—	5
313717—	20	686486—	90	1096031—	5	1567561—	5	1927156—	60
325172—	5	697301—	5	1127526—	30	1571821—	5	1937041—	5
345916—	20	702256—	60	1140056—	60	1572691—	5	1937621—	5
346336—	40	706031—	5	1141371—	5	1601246—	50	1938556—	60
346406—	10	716336—	40	1150711—	5	1647821—	5	1954011—	5
349726—	30	726841—	5	1169516—	20	1650821—	5	1972196 —	200
353846—	50	728216—	20	1175326—	30	1654066—	70	1976966 —	70

ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

ՀԵՂԻՆԱՊ
ԷՄԻԼ ԶՈՒԼԱ

Է.

Արիւնս կը վառէր զիս և մարմինս յոչոսել կ'ուզէէ. երկու անգամ ուզեցի փախչիլ, գլուխս առնել երթալ, բայց քաջութիւնը պակսեցաւ. անանց իրենց մեղկ բարեացակամութիւնովը և զգուելի գուրգուրանքներովը հնազանդ անասունի մը փոխակերպած էին զիս։

Ան ատեն ատեցի, մի՛շտ ատեցի իրենց։ Բոլորովին քաղցր ու լուռ մնացի հոն՝ երազելով ինքզինքս սպաննել կամ խածատել։

Մատաղատի կինը կանգ կ'առնէր՝ իր խոնաւ չրթունքները Լօռանին վիզին սրբելով։ Քիչ մը լռութենէ ետք կ'աւելցնէր.

—Ալ չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ հաւանեցայ Քամիլի հետ ամուսնանալուս և չքաղաքեցի, տեսակ մը արհամարհելի անհոգութիւնով։ Այդ տղան գութ կը շարժէր։ Երբ հետը կ'իյնայի, մատներուս իր անդամներուն մէջ թաղուիլը կ'զգայի, ինչպէս կաւի մէջ։ Քամիլը առի, որովհետեւ հօրաքոյրս ինծի կ'ընծայէր զայն, և կը կարծէի թէ անոր երեսէն նեղութիւն չի պիտի կրէի բնաւ... Եւ ամուսնոյս մէջ վերջապէս գտայ այն տաղտապող մանուկը՝ որուն հետ արդէն վեց տարեկան եղած ատենէս պառկած էի։ Նորէն տկար ու ողբալի էր, և մարմինին վրայ միշտ կար հիւանդ ադու այն ցուրտ հօտը, որ այնքան պժգանք կ'ազդէր ինծի առաջ... Ամէն ատանք քեզի կ'ըսեմ՝ որպէս զի նախանձոտ չըլլաս... Տեսակ մը պժգաք կոկորդս կը սեղմէր, խմած գինեղերս միաբա կը բերէի, քովէն կը հեռանայի, ու ամենալի գիշերներ կ'անցընէի... Բայց դո՞ւն, դուն։։։

Ու Թերեզ կը չոկուէր, եաի կը ծուէր՝ մատները Լօռանին հաստ ձեռքերուն մէջ, ու դիտելով անոր լայն ուսերը ու ահագին վիզը, կ'ըսէր

—Դո՞ւն... կը սիրե՞մ քեզի, սիրեցի այն օրէն՝ երբ Քամիլ խանութէն ներս հրեց քեզի... Թերեւս դուն ինծի չես յարգեր, որովհետեւ մէ՛կ անգամէն ինքզինքս յանձնեցի... Ճշմարիտը ես ալ չեմ գիտեր թէ ինչպէս եղաւ ատ, որովհետեւ հպարտ և զայրացկոտ եմ։ Այն օրը, որ տաքէն անգամը ըլլալով սենեակին մէջ գրկեցիր ու զգեստներդ զիս, կ'ուզէի ծեծել քեզի... Չեմ գիտեր ինչպէս կը սիրէի քեզ, որովհետեւ անկէ աւելի կ'ատէի։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆՉՈՒՄԻ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՒՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 25

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

ԱՎԷՊ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

14.

Կանաչ տուն

Վարկեան մը լռութիւն տիրեց։

—Մեր մէջէն մէկը կրնա՞յ կամ կ'ուզէ երաշխաւոր ըլլալ, յարեց դիմակաւորը։

—Չեմ գիտեր, չեմ ճանչնար այն այն մարդիկը, որոնց մէջտեղը կը գտնուիմ։

—Ինչ գիտես անոնց մասին։

—Կ'ենթադրեմ որ, ամէնքն ալ ինծի պէս, դիմակ մը ունին դէմքերնուն վրայ։

—Մուի Սրտերը, բաւական մարդու չենք ճանչնար, անոնք մարդուս հոգին կը քննեն։

Զօրավարը խնդարձակեցաւ այս խօսքին վրայ։

Հարցապնդողը չարունակեց։

—Քու կցորդութեանդ պայմանները գիտե՞ս։

—Դիտեմ

—Որո՞նք են

—Մայր, հայր, եղբայր բարեկամ, և նոյն իսկ անձս ալ զոհել։

—Ցեռա՞յ

—Առաջին նշանին, ցերեկ ըլլայ թէ գիշեր, ինչ պարագաներու մէջ ալ որ ըլլամ, ամէն բան թողուլ լրացնելու համար ինծի արուած հրամանը, ինչ կերպով որ ալ ըլլայ և ի՞նչ բան ալ հրամայուի։

—Այս պայմանները ընդունելուդ համար ստորագրութիւն կը դնե՞ս։

—Այո

—Պատրաստ ես ինքզինքդ նուիրելու համար երդումնալու։

—Պատրաստ եմ

—Կրկնէ ուրեմն, ձեռքդ աւետարանին վրայ դրած ըսելիք խօսքերս։

—Ըսէք։

Երեք մարդիկը որոնք սեղանին առջև նստած էին ոտքի ելան, Ս. Գիրքը բերուեցաւ, և զօրավարը ձեռքը Գիրքին վրայ դրաւ։

Նախագահը Էսեղանին զարկաւ իր գաւազանին կոթով և լռութիւն մը տիրեց։

Այն տեղն այս մարդը խորապէս շեշտուած ձայնով հետեւեալ խօսքերը արտասանեց, զոր զօրավարը կրկնեց առանց վարանելու։

—Կ'երդնում զոհել, ինքզինքս, ընտանիքս, ինչքերս, և աշխարհիս մէջ բոլոր յուսացած բաներս, մուի Սրտերու ծառայելու համար։

Եթէ չը կատարեմ խօսքս, եթէ մատնեմ անոնք որոնք իբրեւ եղբայր կ'ընդունին զիս, ինքզինքս որժանի կը նկատեմ մահուան, և կանխաւ կը ներեմ մուի Սրտերուն այդ մահը վճռելնուն համար ինձ։

—Աղէկ, յարեց նախագահ, երբ զօրավարը արտասանեց երդումը, դուք մեր եղբայրը էք։

Այն տեղն ոտքի ելաւ, քանի մը քայլ առաւ սրահին մէջ. և կրցաւ զօրավարին դէմը։

—Հիմա, ըսաւ սպառնական ձայնով մը, պատասխանեցէք, Տօն Բանքո Պիւսամէնթէ, դուք որ զուարթ սրտով կեղծ երդում մը կ'ընէք հարիւր մարդոց առջեւ, կը կարծէք որ ոճիր մը պիտի գործենք, ձեզ դատելով, որովհետեւ դուք յանդգնութիւնը ունեցաք ձեր ոտքով իսկ մեր ձեռքը իյնալու։

Հակառակ բոլոր իր ապահովութեան, զօրավարը չը կրցաւ, զսպել սոսկումի նշան մը։

—Այս մարդուն դիմակը հանեցէք երեսէն, որպէսզի ամէն մարդ գիտնայ թէ ինքն է։ Ա՛հ, զօրավար, դուք ուրեմն քարայրին մէջ մտաք, անիկա պիտի փարատէ ձեզի։

Հեռաւոր աղմուկ մը լսուեցաւ.

—Ձեր զինուորները ձեր օգնութեան կուգան, յարեց նախագահը, շատ ուշ պիտի հասնին, զօրավար, պատրաստուեցէք դուք, պիտի, մեռնիք։

Այս խօսքը երբ լիմացաւ, քաջութիւնը չի կորսնցուց դարձեալ։ Զայնը զգալապէս կը մօտենար, յայտնի էր որ իր խումբերը որոնք կը շրջապատէին կանաչ տունը, չի պիտի ուշանային ձեռք անցնել զայն։

—Ինչ իրաւունքով, ըսաւ ան հարարտութեամբ, դուք ինքզինքնուդ դատաւոր կը կանգնիք։

—Դուք մենք էք, մեր արդարութենէն կախում ունիք դուք, պատասխանեց նախագահը ծիծաղելով։

—Ուշադրութիւն ըրէք ընկերներս, պարոններ յարեց զօրավարը բարձր ձայնով, գիտեք թէ ես ո՞վ եմ։

—Եւ ե՞ս, պոռաց նախագահը, իմ դաշոյնս ձեր զինուորներուն հրացանին տակն ալ ի՞նչ է։ Եղբարք, ինչ պատիժ արժանի է այս մարդը։

—Մահուան, պատասխանեցին։

Զօրավարը տեսաւ որ կորսուած էր։

15

Մեկնումը

Տիէկօ ծառան որ Պիւսթամէնթէ զօրավարին կողմէ կանչ տեսնէն քանի մը քայլ անդին ձգուած էր, կը մտածէր իր պատին վրայ և տխուր նախազգացումներ ունէր։

Ասիկա հին զինուոր մըն էր, իր երկրին մէջ ներքին թշնամիներու միջև գործուած չարութիւններուն և խորամանկութիւններուն գործերով զբաղած։ Զօրավարին ընթացքը պատրաստած էր։ Ինք չատ աղէկ գիտէր թէ դէպերուն վրայ վատահութիւն չը կար։ Սացած հրամանին հնազանդելէ յայտնապէս նեղացած, որոշած էր անոգնական չը թողուլ իր պետը այն ծուղակին մէջ ուր ինկած էր գլխաւոր։

Տիէկօ,—տասը տարիէ ասկի իր սիրոյ հրամաններուն տակ—, Պիւսթամէնթէ զօրավարին նկատմամբ խորունկ բարեկամութիւն մը կը տածէր, ինչ որ իրաւունք կուտար իրեն ինչ ինչ առանձնաշնորհումներու և մանաւանդ բացարձակ վստահութեան։

Անմիջապէս յարաբերութեան ոչ մտաւ խումբին երկու միւս պետերուն հետ, որոնք իրեն պէս պաշտօն ունէին հսկել խորհրդաւոր տունին վրայ։ Որուն սեւ սիլուէթը գիշերուան մէջ մեռելական տխրութիւն մը կը պատգէր, և որուն չուրջ խիստ պաշտպանում մը հաստատած էր։

Վեր վար կը պտտէր, պէտերը ոլորելով և քիթին տակէն հայհոյելով, որոշելով միանգամայն որ եթէ զօրավարը կեռ ժամէն դուրս չելլար, ներս մտնէր տունէն, նոյն իսկ եթէ հարկ ըլլար բռնութեամբ։ Եւ ահա մէկը ուժով մը դ